

felszabadítása s a nemzeti művelődés feltételeinek megteremtése érdekében kifejtettek. A munkát szép illusztrációk díszítik s használatát név- és tárgymutató könnyíti meg.

Mankóczy István viselt dolgai, ez a XVI. századi kalandos historia, bevezetéssel és egy kézirati hasonmással ellátva jelent meg nem rég dr. *Dézsi Lajos* irodalmi méltatásával, az általa szerkesztett „Magyar Irodalomtörténeti Értekezések“ 4 füzetében. Dézsi megállapítja e régi népies zamatú irodalmi termék jelentőségét, melynek ismeretlen szerzője a XVI. század második felében élt, a mire a benne rajzolt kor, a szereplők vad erkölcesei, valamint nyelve is utal. A kézirati codex, melyben ránk maradt, a br. Radvánszky-család zólyom-radványi levéltárában van meg s abból közli Dézsi az első oldal hasonmását.

Halotti beszédek — az erdélyi muzeum és a kolozsvári ref. collegium könyvtárában — hosszú sorozatát állította össze *Köblös Zoltán* és adta ki a Genealogiai Füzetekben és különnyomatban (Kolozsvárt, 1905 8-adrét 104 l.) A családtörténeti irodalomnak becses forrását alkotják a halotti beszédek, melyek 972 számot tesznek ki. A XVI—XVII. századig leginkább kéziratan maradtak fenn s ezeket 1711-ig külön sorozatban (I rész) állította össze a kiadó. Számuk 36. A II. rész az 1711 utániak nyomtatásban vannak meg az E. M. E. könyvtárában, gr. Kemény József gyűjteményében, 36 vaskos kötetben, mely „rövid idő alatt szétfog szedetni“. A többi a ref. collegium könyvtárából való, hol 27 dobozban vannak a halotti beszédek felállítva, mint külön gyűjtemény. Kár, hogy a javításokat nem külön függelékben adja az összeállító, hanem piros papírra, apró szeleteken ragasztotta be az illető helyre. Ezek a vékony szelet papírok leválnak s elvesznek. Az összeállítás az elparentáltak betűrendjében történt s két névmutató (az írók névsora és az elparentáltak névsora) könnyíti meg használatát. Érdekes munka.

Erdélyi Muzeum-egylet.

Szaksztályi választmányi és közgyűlés.

Az E. M. E. bölcsészeti, nyelv- és történettudományi szaksztálya ig.-választmányi ülést tartott f. évi május 8-án d. u. 4 órakor dr. *Szamosi János* elnöklété alatt, a melyen mindenekelőtt az 1904. évi számadások vizsgáltattak meg tételtől tételre, összehasonlítván a számadást igazoló okmányokkal.

A számadások minden tekintetben rendben találtattak s 316 korona 75 fillér túlkiadással záródtak. Ezután a jelen évi költségvetés-tervezet állapítottatott meg.

Titkár felolvastván a választmány nevében a múlt év működéséről készített jelentést, az jóváhagyólag tudomásul vétetett.

A szakosztály d. u. 5 órakor évi közgyűlését tartotta meg, melyen

1. dr. Szamosi János tartott rövid elnöki megnyitó beszédet.
2. Szádeczky Lajos titkár olvasta fel a választmány jelentését a szakosztály m. é. működéséről, a következőkben:

Igen tisztelt közgyűlés!

Szakosztályunk, mely mint *történelmi szakosztály* az E. M. E. alapítása alkalmával alakult meg s az egyesület 1878-iki *közgyűlésén* *bölcsélet-, nyelv- és történettudományi szakosztály*ként újjá szerveztetett, a múlt év folyamán, s a régi hagyományos keretben, a fél-, illetőleg negyedszázad alatt történt fokozatos fejlődés mellett teljesítette hivatását: a honismertetést, illetőleg a kebelébe tartozó tudományszakok művelését.

Ha volt, a mi nyugodt munkálkodását zavarta, úgy az a mélyreható átalakítási törekvés volt, mely az egyesület alapszabályai változtatása alkalmából némelyeket a szakosztályok működése megszűntetésére ösztönzött.

Az E. M. E. választmánya többsége a szakosztályok fentartása mellett foglalt állást, abban az erős meggyőződésben, hogy az alapítók inteniója ez egyesületet nem a holt kincsek raktárának alapította, hanem (a mint első 1859-ben alkotott szabályai mondják) „a múzeummal kapcsolatban a honismeret és az erre vonatkozó tudományok iránti kedv élesztésére“. . . . „a honismeretre vonatkozó tudományokról értekezletek és felolvasások tartására“. . . . „működésének eredményei havi-, akár kötetlen füzetekben vagy évkönyvekben közzétételére“; sőt „tudományos pályakérdések kifizésére s a honismeretet terjesztő tudományos munkák kiadásának segítésére“.

Ezek a szavak világosan kifejezik, hogy ezt az egyesületet az alapítók nem muzeumi holtkincsek gyűjtésére, hanem tudományos munkálkodásra alapította s így mindaz a törekvés, mely a szakosztályok ellen irányul, jogtalan és alapszabály-ellenes s az alapítók intenióival ellenkező.

Az új alapszabály-tervezet azonban — sajnos, — nem hogy fejlesztené ezt a munkálkodást, hanem megszorítására fog szolgálni. Pedig, hol állunk eddig is „a pályamunkák kifizésétől“, hol „a tudományos *munkák* kiadásától“?!

A mi tudományos munkálkodás az adott viszonyok és anyagi erőnk mellett lehetséges volt: arról kiadványunk, az „Erdélyi Múzeum” füzetei tanúskodnak.

Folyóiratunk évi 10 füzetében (37½ ny. íven, ill. 600 lapon) 1904. év folyamán megjelent 21 értekezés (30 közleményben); az irodalmi szemlében 17 hazai és 13 külföldi könyv ismertetése; a különfélék rovatában 44 nagyobb és számos apróbb közlemény és a hivatalos értesítő.

Ezek az értekezések szolgálták a felolvasó ülések tárgyaiul is.

Tagjaink száma ez év folyamán felülhaladta a 300-at; a csereviszonyokkal megközelítette a 400-at s tartalékul még 100 példányt (összesen 500-at) nyomattunk az „Erdélyi Múzeum” füzeteiből.

A tervezett új alapszabályok egyik leglényegesebb része, hogy jövőre megszűnének az eddigi szakosztályi tagságok s a múz. egyl. rendes tagok évi 8 kor. tagdíjat fizetvén, választhatnak (mint eddig), hogy mely szakosztályban kívánnak működni.

Tartunk attól, hogy emez intézkedés következtében szakosztályunk tagjainak egy részét el fogjuk veszíteni, mert nem mindenki fog átlépni nagyobb tagdíjjal az anyaegyesületbe s a kimaradókat mások nem fogják pótolni. Ha még úgy lenne is: a szakosztályi tagdíjak megszűnése érzékeny anyagi veszteségünkkel fog járni. Pedig anyagi ügyeink már ez év folyamán is rosszabbra fordultak, mert az anyaegyesületben beállott deficitek következtében (a miben pedig nekünk részünk nincs) 22%-nyi leszállítással van előirányozva az egyesületi ig. választmány által évi átalányunk.

Anyagi ügyeinkről a következő számadatok beszélnek.

1904-ik évi bevétel	4774 kor. 04 fill.
„ „ kiadás	5090 kor. 79 fill.
túlkiadás	316 kor. 75 fill.

A mi a jelen évre (tekintettel évi átalányunk 440 koronával tervbe vett leszállítására) nagymérvű takarékossgot, illetőleg kiadásaink reduktióját teszi elkerülhetetlenné.

Két nagy veszteséget szenvedtünk halálozás által is, már a jelen év folyamán.

Egyik *Kovács János* unit. főgymn. tanár, régi hű munkatársunk elhunytá által érte szakosztályunkat; a másik egyik leghívebb vezérmunkatársunk, dr. gr. *Kuan Géza* halála által borította gyászba szakosztályunkat. Emlékeiket évlapjainkon s szívünkben önmaguk örököltették meg.

Jelentésünket azzal a nyomasztó érzéssel zárjuk, mely a lelkeket a kedvezőtlen jövő eselyeivel szemben eltölteni szokta.

Nem tudjuk, mit hoz a jövő. Lehet, hogy a mostoha viszonyok a készülő alapszabály — a helyett, hogy új lendületet adna a tudo-

mányos működésnek — el fogja vonni az élet föltételeit s szakosztályunk egy negyedszázadi virágzás után csak névben fog élni, ha ugyan lesz, a ki így is éltetni fogja.

Adja Isten, hogy aggályaink ne teljesejdenek. Ez évre még — korlátolt anyagi eszközökkel bár — biztosítva vagyunk s ez évben még a régi alapot állván, buzgalommal folytatjuk eddigi munkálkodásunkat.

*

3. A számadásokat kezelő elnök tett jelentést a múlt évi forgalomról, a számadások megvizsgálásáról, melynek alapján neki a szokásos fölmentvény megadatott és a pénzügyek pontos, önzetlen kezeléseért a szakosztály hálás köszönetet szavazott.

4. Megállapítottatott a költségvetés, mely szerint a folyó 1905. évre előirányoztatott:

nyomdaköltségekre	2000 korona
évi tiszteletdíjakra	1800 „
szerkesztői tiszteletdíjra	600 „
expeditióra	225 „
irodai költségekre	100 „
szolga díjazására	20 „

Összesen: . . 4745 korona.

5. Az igazgató-választmánynak az 1904. évvel lejárt mandátumú (csillaggal jelölt) tagjai újra megválasztván, a választmány jelenlegi tagjai a következők: *elnök*: dr. Szamosi János, *alelnök*: dr. Márki Sándor; *titkár*: dr. Szádeczky Lajos; *választmányi tagok*: dr. Csengeri János*, dr. Erdélyi Károly, dr. Farkas Lajos, Fazekas József*, dr. Gyalui Farkas, dr. Kenessey Béla, dr. Kiss Ernő, dr. Moldován Gergely*, dr. Nagy Károly (keresk. akad. tanár), dr. Cs. Papp József, dr. Széchy Károly, dr. Török István*, dr. Vajda Gyula*, dr. Versényi György és Virányi István.